

Utbildningsinspektion i Kalvsvik Bygdeskola, Kyrkskolan, Tävelsås och Vederslöv skola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Kalvsvik Bygdeskola, Kyrkskolan Tävelsås och Vederslöv skola i Mellersta Kinnevalds rektorsområde, den 20-23 september 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Mellersta Kinnevalds rektorsområde, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Mellersta Kinnevalds rektorsområde intervjuades rektor, pedagoger, föräldrar, elever samt elevvårdspersonal. Lektioner i förskoleklass och flertalet årskurser i grundskolan besöktes. Under besöket fördes också samtal med personal i skolbarnsomsorgen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområdet

Mellersta Kinnevalds rektorsområde	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	92
Skolbarnsomsorg	75
Förskoleklass	22
Grundskola	168
Särskola (integrerad elev)	1

Mellersta Kinnevalds rektorsområde ligger i södra delen av Växjö kommun, cirka två mil från Växjö. Utbildningen i rektorsområdet omfattar tre skolor, Kalvsvik Bygdeskola F–3 (29 elever), Kyrkskolan Tävelsås F–3 (41 elever) och Vederslöv skola F–6 (120 elever). Alla skolorna ligger naturskönt nära sjöar och med stora grönytor och skog på eller i anslutning till skolgårdarna. Skolbarnsomsorg i form av fritidshem erbjuds vid samtliga skolor. Eleverna från de två förstnämnda skolorna fortsätter i regel sin utbildning i årskurs 4 vid Vederslöv skola. Förskolorna Akvariet, Rönnbäret och Kyrkskolans förskola är knutna till området och leds av en särskild rektor med ansvar för förskoleverksamheten. Kommunens förskoleverksamhet behandlas i Skolverkets rapport "Utbildningsinspektion i Växjö kommun".

Kalvsvik Bygdeskola uppfördes år 2000 som en utbyggnad av byns bygdegård. Den senare nyttjas fortfarande som bygdegård och består av en matsal där eleverna i skolan och barnen i husets förskola äter sina måltider, samt en stor samlingslokal/lekhall som används av förskolan.

Kyrkskolan Tävelsås ligger mitt i byn vid Tävelsåssjön med badplatsen och kyrkan som nära grannar. I samma byggnad finns förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Skolan har musikprofil.

Vederslöv skola byggdes 1961 och har därefter kompletterats med olika paviljonger, varav nyligen en del för förskoleverksamhet. Här finns idrottshall, slöjdsalar och bibliotek som utnyttjas för undervisning av elever från samtliga skolor i rektorsområdet.

Uppagningsområdet består till stor del av landsbygd. Bland elevernas föräldrar är det många som har sina rötter i området. I Tävelsås och Vederslöv finns mer av nyetablering och en högre andel föräldrar med akademisk utbildning. Flertalet elever på alla tre skolorna åker skolskjuts.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Kalvsvik Bygdeskola, Kyrkskolan Tävelsås och Vederslöv skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att skolornas pedagogiska verksamhet, inklusive förskoleklass och skolbarnsomsorg, överlag håller en god kvalitet. Elevernas resultat enligt de nationella ämnesproven i årskurs 5 har de senaste tre åren varit likvärdiga med provresultaten i Växjö kommun som helhet. Den individuella

uppföljningen av elevernas kunskaper i svenska, matematik, engelska samt s.k. sociala kunskaper fungerar väl i förskoleklass och de lägre årskurserna. Klimatet mellan lärare och elever samt elever emellan i områdets skolor är gott. Eleverna trivs och känner sig trygga i sina skolor. Alla skolor arbetar medvetet för att förebygga och motverka kränkande behandling. Forum för elevinflytande finns vid skolorna och eleverna ges även möjlighet att påverka arbetssätt och innehåll i undervisningen. Den kringliggande naturen och närsamhället ses som värdefulla resurser för utbildningen och utnyttjas på ett positivt sätt i undervisningen.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Systematiska sammanställningar och analyser av resultat per skola och för rektorsområdet i andra ämnen än svenska, matematik och engelska behöver utvecklas.
- Medvetenheten om de nationella målen i andra ämnen än svenska, matematik och engelska behöver stärkas och i högre grad bli styrande för undervisningen för att garantera att eleverna ges förutsättningar att nå målen i samtliga ämnen. Likaså behöver kunskapen hos elever och föräldrar om dessa mål förbättras genom en tydligare information från skolorna.
- Den s.k. mobbningsplan som finns vid Vederslöv skola behöver utvecklas till att omfatta alla former av kränkande behandling.
- Arbetet med åtgärdsprogram bör uppmärksammas för att tillse att samtliga program ges ett innehåll av god kvalitet och att uppföljningar av samtliga program genomförs.
- Företrädare för elever och föräldrar bör ges möjlighet att medverka i utarbetandet av arbetsplanerna.
- Det pedagogiska ledarskapet bör utvecklas i syfte att tydliggöra områdets målsättningar vad gäller organisation, arbetssätt, syn på lärande etc. Ett mål med detta arbete bör vara att åstadkomma kontinuitet och helhet i utbildningen i perspektivet förskoleklass till årskurs 9.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Undervisning i elevens val anordnas inte i rektorsområdet (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Elevernas resultat enligt de nationella ämnesproven i årskurs 5 framgår av nedanstående tabell. Resultaten har de senaste tre åren varit likvärdiga med provresultaten i Växjö kommun som helhet.

Andel elever som nådde de mål som mäts i de nationella ämnesproven i år 5

	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Svenska	92 %	95 %	85 %
Engelska	87 %	92 %	88 %
Matematik	95 %	86 %	85 %

I förskoleklass och årskurs 1–3 dokumenterar lärarna varje elevs måluppfyllelse i svenska, matematik, engelska och s.k. sociala mål med hjälp av ett gemensamt material som innehåller delmål för årskurs 3 med utgångspunkt i kursplanernas mål. Här, liksom i de högre årskurserna, saknas systematiska sammanställningar och analyser av resultat per skola och för rektorsområdet, utöver de nationella ämnesproven. Kunskapsuppföljningen i andra ämnen än svenska, matematik och engelska är bristfällig och behöver förbättras.

Lärarna bedömer att eleverna överlag är bra på att ta ansvar för sin miljö och sitt skolarbete och att de känner lust att lära. Flera lärarrepresentanter betonar vikten av att träna eleverna i att arbeta i grupp, då de upplever att eleverna under senare år blivit mer självcentrerade och mindre vana vid att samarbeta med andra.

Genom intervjuer och resultat av trivselenkäter som skolorna genomfört kan inspektörerna konstatera att eleverna i rektorsområdet överlag trivs och känner sig trygga i sina skolor. Små skolenheter där all personal och alla elever känner varandra bidrar till en mycket trygg och harmonisk miljö för eleverna. De yngre eleverna på Vederslöv skola beskriver dock att de kan känna rädsla för vissa elever i årskurs 6 som använder ett grovt och kränkande språkbruk.

Sammanfattning

Elevernas resultat enligt de nationella ämnesproven i årskurs 5 har de senaste tre åren varit likvärdiga med provresultaten i Växjö kommun som helhet.

Inspektörerna bedömer att den individuella uppföljningen av elevernas kunskaper i svenska, matematik, engelska samt s.k. sociala kunskaper fungerar väl i förskoleklass och årskurs 1-3. Systematiska sammanställningar och analyser av resultat per skola och för rektorsområdet i andra ämnen än svenska, matematik och engelska behöver dock utvecklas.

Eleverna i rektorsområdet trivs och känner sig trygga i sina skolor.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Ett gott klimat råder mellan lärare och elever samt elever emellan i områdets skolor och på lektionerna råder god arbetsro. Alla skolor, inklusive förskoleklasserna och fritidshemmen, arbetar medvetet för att förebygga och

motverka kränkande behandling. Exempel på aktiviteter med detta syfte är samarbetslekar, samtal om etik och värderingar och att eleverna ger varandra massage. Handlingsprogram för att förebygga och motverka kränkande behandling finns vid samtliga skolor. Den s.k. mobbningsplanen vid Vederslöv skola behöver dock utvecklas till att omfatta alla former av kränkande behandling.

Skolorna samverkar på olika sätt med elevernas föräldrar. Vid Vederslöv skola finns ett skolråd med föräldrarepresentanter från varje klass. Vid Kyrkskolan Tävelsås finns en lokal styrelse med föräldramajoritet (enligt förordningen om försöksverksamhet med lokala styrelser inom grundskolan och den obligatoriska särskolan). Under läsåret 2004/2005 behandlade styrelsen frågor kring skolgårdens miljö, en friluftsdag och vissa inköp till skolan. Mandat att besluta om arbetsplaner m.m. har inte utnyttjats. Då uppgifter som överlåtit till en lokal styrelse inte utförs av denna kan oklarheter i den faktiska ansvarsfördelningen mellan den lokala styrelsen och skolledningen uppstå. Inspektörerna vill uppmärksamma Växjö kommun på risken för att detta förhållande får negativa konsekvenser för skolverksamheten.

Innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen

Riktlinjer för förskoleklassens verksamhet som utgår från nationella mål finns beskrivna i lokala dokument. Vid inspektionen framgår att leken har en viktig plats i förskoleklassernas arbete och att stor kraft ägnas åt att utveckla barnens sociala färdigheter.

Fungerande forum för elevinflytande finns vid skolorna i form av klassråd och elevråd. Eleverna ges även på olika sätt möjlighet att påverka arbetssätt och innehåll i undervisningen. Exempelvis förekommer elevmedverkan i planering av temaarbeten, samt fördjupningsarbeten där eleverna har stora möjligheter att själva lägga upp innehåll och arbetssätt. Inspektörerna har också sett goda exempel på att undervisningen vid skolorna anpassas till den enskilda elevens mognadsnivå och förutsättningar.

Vid Kalvsvik Bygdeskola har det tematiska arbetet, som genomförs i åldersblandade grupper, en framskjuten plats. För det tematiska arbetet finns en skriftlig planering som utgår från mål i läroplanen och kursplaner. Elevernas kreativitet uppmuntras genom många praktiska inslag såsom matlagning, skapande verksamhet, teknik och slöjd. Inspektörerna bedömer att eleverna genom temaarbetet ges goda möjligheter att se sammanhang och uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Vid inspektionen framkom att ämnena svenska, matematik och engelska betonas i skolornas undervisning och att det på dessa områden finns en god medvetenhet om de nationella målen. Detta gäller såväl planering och genomförande av undervisningen som uppföljning av elevernas kunskaper. Däremot behövs en ökad medvetenhet om målen i övriga ämnen vid samtliga dessa moment för att garantera att eleverna i Mellersta Kinnevalds rektorsområde erbjuds en utbildning som ger dem förutsättningar att nå målen i alla ämnen. Bl.a. finns anledning att uppmärksamma ämnet teknik. Även kunskapen hos elever och föräldrar om målen i andra ämnen än svenska, matematik och engelska behöver förbättras. Detta bör ske genom en tydligare

information från skolorna om målen i sig och om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till dessa mål.

Utvärdering av lärandet och särskilda stödinsatser

Elevernas lärande utvärderas främst i samband med utvecklingssamtalen. I förskoleklass och årskurs 1–3 dokumenteras elevernas kunskaper i svenska, matematik och engelska samt s.k. sociala färdigheter med hjälp av ett gemensamt material (se ovan) som innehåller konkretiseringar av målen. I årskurs 4–6 avser kunskapsuppföljningen, utöver svenska, matematik och engelska, oftast även kunskaper inom aktuellt tema (naturorienterande eller samhällsorienterande ämnen) och någon gång i slöjd. Som redan påpekats bör skolornas uppföljning av elevernas kunskaper i högre grad ta sin utgångspunkt i målen för andra ämnen än svenska, matematik och engelska.

Vid skolorna finns fungerande rutiner för att uppmärksamma behov av särskilda stödinsatser. Stödundervisning ges huvudsakligen individuellt eller i mindre grupp. Specialpedagogisk handledning till lärarna förekommer i någon mån från områdets specialpedagog, men främst genom specialpedagogerna i kommunens centrala resursteam. En gemensam handlingsplan för rutiner kring åtgärdsprogram finns för området. Inspektörerna har tagit del av exempel på åtgärdsprogram med bra innehåll. De tar upp elevens starka sidor, kort- och långsiktiga mål, metoder, ansvarsfördelning och uppföljning. I vissa fall finns dock en tendens att alltför ensidigt beskriva elevens problem och svårigheter snarare än att fundera över behov, anpassningar av undervisningsmiljö etc. Flera intervjuer pekar också på att det finns brister i uppföljningen av upprättade åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolornas arbete för att uppmärksamma och åtgärda stödbehov överlag fungerar tillfredsställande, men att innehåll i och uppföljning av åtgärdsprogram kan förbättras.

Skolbarnsomsorg

En föräldraenkät som genomfördes hösten 2004 visar att en mycket hög andel av föräldrarna anser att barnen trivs vid områdets fritidshem, med varandra och med personalen, samt att de aktiviteter som genomförs är meningsfulla och stimulerar barnens utveckling. Föräldrarna sätter även högt betyg på fritidshemmens arbete för att förebygga kränkande behandling. Sådana insatser hade vid inspektionen särskild aktualitet på ett av fritidshemmen, där personalen beskrev att de samtalade mycket med barnen för att skapa ett respektfullt klimat. Inspektörerna bedömer sammantaget att fritidshemmen överlag på ett bra sätt kompletterar skolan och erbjuder barnen en meningsfull fritid.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

De prioriterade målen för skolornas verksamhet styrs i viss utsträckning av Skol- och barnomsorgsnämnden i Växjö kommun. Det finns även utrymme för skolorna till egna prioriteringar. Planering av skolornas arbete finns i form av olika dokument utarbetade av personalen vid de tre skolorna i samråd med rektorn. Vid Kalvsvik Bygdeskola finns bl.a. en plan för det tematiska arbetet (se ovan) som innehåller mål och metoder för genomförande och uppföljning. Övriga skolor har skriftliga planeringar för begränsade områden, exempelvis ”trygghet och trivsel” och ”demokrati och inflytande”, vilka utgår från enstaka

mål i läroplanen och beskriver konkretiseringar av dessa mål samt metoder för genomförande och uppföljning. Skolornas prioriterade mål följs upp och utvärderas i kvalitetsredovisningar som redovisas i ett samlat dokument. Redovisningarna innehåller bedömningar av elevernas måluppfyllelse inom de prioriterade områdena, samt i viss mån åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Inspektörerna bedömer det som positivt att skolornas planer och kvalitetsredovisningar är välstrukturerade och konkreta och genom lärarnas delaktighet är förankrade i verksamheten. Arbetsplanerna har dock inte utarbetats under medverkan av företrädare för elever och föräldrar, vilket krävs enligt grundskoleförordningen.

Skolledning och intern kommunikation

Rektorn har förskolläraryrket och har gått den statliga rektorsutbildningen. Hon tillträdde tjänsten som rektor i området år 2002. Av intervjuer och dokumentation framgår att det finns stora skillnader mellan skolorna i området och att personalen ges stor frihet att styra verksamheten. Rektorn är väl känd av personal, elever och föräldrar. Positiva exempel finns beträffande det pedagogiska ledarskapet, exempelvis beträffande skolbarnsomsorgen vid Vederslöv skola, där personal beskriver att rektorn varit ett bra stöd vid svårigheter och hjälpt dem att få en god organisation av verksamheten. Inspektörerna bedömer dock att det finns ett behov av att utveckla det pedagogiska ledarskapet i syfte att tydliggöra områdets målsättningar vad gäller organisation, arbetssätt, syn på lärande etc. Ett mål med detta arbete bör vara att åstadkomma kontinuitet och helhet i utbildningen från förskoleklass till årskurs 9.

Sammanfattning

Skolornas pedagogiska verksamhet, inklusive förskoleklass och skolbarnsomsorg, håller överlag en god kvalitet. Skolorna samverkar med elevernas föräldrar och eleverna ges möjlighet att påverka arbetssätt och innehåll i undervisningen. Alla skolor i rektorsområdet arbetar medvetet för att förebygga och motverka kränkande behandling. Den mobbningsplan som finns vid Vederslöv skola behöver emellertid utvecklas till att omfatta alla former av kränkande behandling. Skolornas arbete för att uppmärksamma och åtgärda stödbehov fungerar överlag tillfredsställande, men innehåll i och uppföljning av åtgärdsprogram kan förbättras.

Inspektörerna bedömer vidare att medvetenheten om de nationella målen i andra ämnen än svenska, matematik och engelska behöver stärkas för att garantera att eleverna ges förutsättningar att nå målen i samtliga ämnen. Även kunskapen hos elever och föräldrar om målen i andra ämnen än svenska, matematik och engelska behöver förbättras.

Skolorna har arbetsplaner eller motsvarande dokument som beskriver prioriterade mål och arbetssätt. Dessa har emellertid inte utarbetats under medverkan av företrädare för elever och föräldrar, vilket bör förbättras. Arbetsplanerna följs upp och utvärderas i kvalitetsredovisningar. Inspektörerna bedömer även att det finns ett behov av att utveckla det pedagogiska ledarskapet i syfte att tydliggöra områdets målsättningar vad gäller organisation, arbetssätt, syn på lärande etc. Ett mål med detta arbete bör vara att

åstadkomma kontinuitet och helhet i utbildningen i perspektivet förskoleklass till årskurs 9.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Skolornas timplan är samordnad med Bergundaskolan, där flertalet elever fortsätter sin utbildning i årskurs 7–9. Enligt timplanen får eleverna den totalt garanterade undervisningstiden.

Enligt skolornas timplan saknas tid avsatt för elevens val och vid inspektionen framgick att någon sådan undervisning inte heller anordnas. Någon samordning med innebörden att elevens val helt förlagts till årskurs 7–9 har inte gjorts med Bergundaskolan, där de flesta eleverna fortsätter efter årskurs 6. Inspektörerna bedömer därför att avsaknaden av undervisning i elevens val inte är förenlig med författningarnas krav.

Varje kommun ansvarar enligt skollagen för att anordna skolbarnsomsorg för skolbarn till och med tolv års ålder. Vid inspektörernas samtal med föräldrar i rektorsområdet framkom att skolorna skickar ut en blankett om uppsägning av plats i skolbarnsomsorgen inför barnens övergång till årskurs 4. Detta uppfattas av föräldrarna som en uppmaning att säga upp platsen, vilket de flesta också gör. I de fall föräldrar framfört önskemål om att behålla en plats inom skolbarnsomsorgen har önskemålet dock tillgodosetts. Se vidare om detta i Skolverkets rapport ”Utbildningsinspektion i Växjö kommun”.

Lärartätheten i grundskolan är 6,2 lärare (grundskollärartjänster) per 100 elever, vilket ligger under rikssnittet som är 7,9 lärare per 100 elever (Skolverkets statistik för läsåret 2004/2005). För undervisningen används lärare, förskollärare och fritidspedagoger med utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva.

Personalen i området ges möjlighet till individuell och gemensam kompetensutveckling. Personal ur olika yrkeskategorier träffas för erfarenhetsutbyten och gemensamma fortbildningstillfällen för skola och förskola förekommer. Den gemensamma kompetensutvecklingen har sedan läsåret 2004/2005 framförallt rört värdegrundsfrågor, som i praktiken varit ett prioriterat område för samtliga skolor. Någon tydlig koppling mellan prioriterade mål enligt skolornas arbetsplaner och kompetensutvecklingsinsatser finns dock inte.

Alla skolorna har tillgång till en rik och stimulerande utemiljö med skog, grönytor och sjöar gränsande till skolgårdarna. Lokalerna bedöms som ändamålsenliga. Flera värdefulla lokaler för skapande verksamhet och fysisk aktivitet finns, exempelvis ”snickarrum” på Kalvsvik Bygdeskola och Kyrkskolan Tävelsås och en lekhall på Kyrkskolan Tävelsås. Vid Vederslöv skola finns ett bibliotek med rikt innehåll av såväl skön- som facklitteratur, vilket är bemannat av en bibliotekarie två dagar i veckan. I övrigt varierar

tillgång och kvalitet på läroböcker, men bedöms övergripande ligga på en god nivå.

Sammanfattning

Enligt skolornas timplan, som är samordnad med timplanen för Bergundaskolan där flertalet elever fortsätter sin utbildning i årskurs 7–9, får eleverna den totalt garanterade undervisningstiden.

Alla skolorna har tillgång till en rik och stimulerande utemiljö. Skolornas förutsättningar i form av undervisande personal med adekvat utbildning, lokaler och läromedel bedöms som tillfredsställande eller goda.

Angående information om skolbarnsomsorg för barn i åldern 10 till 12 år, se Skolverkets rapport ”Utbildningsinspektion i Växjö kommun”. Slutligen anordnas ingen undervisning i elevens val i rektorsområdet. Detta är inte förenligt med författningarnas krav.

Datum	Ort
2006-03-20	Lund

Anna-Karin Falkenström

Jan V Nilsson